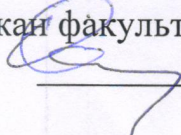

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

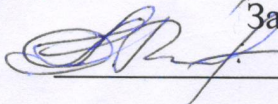
Кафедра адміністративного менеджменту та ЗЕД

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

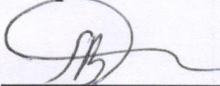
Декаан факультету аграрного менеджменту

Анатолій ОСТАПЧУК
“30” травня 2023 року

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД
Протокол № 17 від “17” травня 2023 р.

Завідувач кафедри
Віталій ЛУЦЯК

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП ”Менеджмент ЗЕД”
Гарант ОП

Лариса ДІБРОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВІ АГРАРНІ РИНКИ

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітня програма: Менеджмент ЗЕД

Факультет: аграрного менеджменту

Розробники:

доцент кафедри адміністративного менеджменту та ЗЕД НУБіП України,
к.е.н., доцент Янчевський Р.В.

доцент кафедри адміністративного менеджменту та ЗЕД НУБіП України,
к.е.н., доцент Кузьменко С.В.

Київ - 2023 р.

Опис навчальної дисципліни

Світові аграрні ринки

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 «Менеджмент»</i>	
Освітня програма	<i>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	Курсовий проект	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>2 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>148 год.</i>
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є набуття і розвиток студентами теоретичних знань і практичних навичок аналізу ринків, питань, що знаходяться в сфері інтересів як індивідуальних виробників агропродовольчої продукції, менеджерів аграрних підприємств, так й аналітиків для оцінки наслідків прийняття певних управлінських рішень в аграрній сфері. Вивчення світового аграрного ринку як системи обміну агропродовольчими товарами. Функціональні та організаційні особливості світових аграрних ринків. Історія виникнення, еволюція та основні тенденції сучасного розвитку світових аграрних ринків, місце України на них.

Характеристики світових ринків сільськогосподарської продукції; формування глобальних попиту і пропозиції агропродовольчих товарів. Суб'єкти та об'єкти світових аграрних ринків, принципи та закономірності ціноутворення на світових аграрних ринках.

Завдання:

- вивчити принципи та закономірності функціонування світового ринку з урахуванням взаємодії факторів їх формування, еволюції структурних змін і моделей розвитку;

- оволодіти термінологією, що використовується при інтерпретації процесів і явищ на світовому аграрному ринку;

- навчитися орієнтуватися в особливостях міжнародної товарної номенклатури, специфіці товарної структури експорту й імпорту;

- набути умінь визначення рушійних домінантів економічних трансформацій у розрізі прояву нових видів і форм конкуренції на світовому ринку;

- сформувати розуміння специфіки здійснення регулювання світового ринку в контексті діяльності міжнародних організацій та впливу інтеграційних об'єднань на ці процеси;

- оволодіти методикою аналізу кон'юнктури світового ринку та особливості формування політики ціноутворення;

- визначити тенденції розвитку світових аграрних ринків з урахуванням процесів лібералізації, інтеграції, екологізації та науково-технічного прогресу;

- орієнтуватися в інформаційній системі забезпечення аналізу та моніторингу світових аграрних ринків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: закономірності, принципи та фактори розвитку світового ринку; специфіку прояву процесів спеціалізації, кооперування та інтеграції на світовому ринку за умов глобалізації; функції та особливості різних видів інфраструктури світового ринку; механізми прояву конкуренції та форм монополізації на світовому ринку; особливості ціноутворення на світовому ринку в залежності від життєвого циклу галузі та товару; детермінанти впливу інтеграції, глобалізації,

антиглобалізації на розвиток світових аграрних ринків; особливості формування геополітичної та регіональної структури експортно-імпортних потоків, виникнення нової конфігурації світової економіки.

вміти: характеризувати товарну, галузеву, регіональну та соціально-економічну структури світового ринку; здійснювати інтерпретації сучасних тенденцій на світовому ринку та розкриття причинних зв'язків між складовими його елементами з метою обґрунтування прогресивних напрямів їх розвитку; використовувати методи дослідження кон'юнктури світового ринку та аналізу індикаторів, показників з метою здійснення моніторингу; виявляти нові методи і форми конкурентної боротьби на світових аграрних ринках з урахуванням ринкових стратегій транснаціональних корпорацій; визначати структурні зміни у моделях розвитку світового ринку та механізмів ціноутворення; враховувати в практичній діяльності специфіку процесів лібералізації, протекціонізму, експансії, регіоналізації, інституціоналізації та уніфікації торговельних режимів.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК 2 Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.

СК 4 Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації.

СК 11 Здатність використовувати методичні та практичні підходи до здійснення господарської діяльності організацій в умовах міжнародної діяльності.

СК 12 Здатність знаходити та оцінювати ринкові можливості на зовнішніх ринках.

СК 13 Забезпечувати ефективне здійснення управління в аграрній сфері.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Основи функціонування світових ринків														
Тема 1. Предмет, зміст і завдання дисципліни. Теоретико-методологічні засади розвитку світового ринку	1-2	18	4	4			10	20	2					18
Тема 2. Інфраструктура та інституціональне середовище світового ринку	3-4	20	4	4			12	18		2				16
Тема 3. Природні і трудові ресурси світових аграрних ринків	5-6	20	4	4			12	18		2				16
Тема 4. Місце України на світовому аграрному ринку	7-8	20	4	4			12	18	2					16
Разом за змістовим модулем 1		78	16	16			46	74	4	4				66
Змістовий модуль 2. Дослідження кон'юнктури світових аграрних ринків														
Тема 5. Світовий ринок машин і обладнання сільськогосподарського призначення	9-10	20	4	4			12	20	2					18
Тема 6. Світовий ринок сільськогосподарської продукції	11-12	20	4	4			12	22	2	2				16
Тема 7. Світовий ринок продовольчих товарів	12-13	18	4	4			10	18		2				16
Тема 8. Світова продовольча безпека	14-15	14	2	2			10	18		2				16
Разом за змістовим модулем 2		72	14	14			44	76	4	6				66
Усього годин		150	30	30			90	150	8	10				132

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методологічні засади розвитку світового ринку	4
2	Інфраструктура та інституціональне середовище світового ринку	4
3	Природні і трудові ресурси світових аграрних ринків	4
4	Місце України на світовому аграрному ринку	4
5	Світовий ринок машин і обладнання сільськогосподарського призначення	4
6	Світовий ринок сільськогосподарської продукції	4
7	Світовий ринок продовольчих товарів	4
8	Світова продовольча безпека	2
	Разом	30

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Відкриті питання:

1. Світові аграрні ринки: сутність, функції та ознаки.
2. Еволюція світового ринку, структурні зміни та моделі розвитку.
3. Суб'єкти та об'єкти світового ринку.
4. Інфраструктура світового ринку: сутність, функції та фактори формування.
5. Особливості функціонування світового ринку: відкриті та закриті сектори.
6. Ринкова концентрація економічних агентів на світовому ринку.
7. Регуляторна система світового ринку: сутність, завдання та функції.
8. Товарна структура світового ринку: поняття та види.
9. Товарні експортно-імпортні потоки та їх структуризація.
10. Міжнародні товарні номенклатури: сутність, значення та види.
11. Уніфікація та стандартизація товарів і послуг на світових ринках.
12. Кон'юнктура світового ринку: сутність та умови формування.
13. Види кон'юнктури світового ринку.
14. Дослідження кон'юнктури світового ринку: форми та методи.
15. Інформаційна система забезпечення досліджень кон'юнктури світового ринку.
16. Ціноутворення на світових ринках: сутність, функції та принципи.
17. Методи та моделі ціноутворення на світових ринках.
18. Політика та стратегія ціноутворення на світовому ринку.
19. Трансферне ціноутворення на світовому ринку.
20. Конкуренція на світовому ринку: поняття та види.
21. Форми, методи та стратегії конкуренції на світовому ринку.
22. Сутність і форми монополізації на світовому ринку.
23. Загострення глобальної конкуренції на світових ринках.
24. Світовий ринок паливно-енергетичних товарів: сутність, значимість і структура.
25. Світові енергетичні ресурси та енергозабезпеченість країн світу.
26. Особливості ціноутворення на світовому ринку паливно-енергетичних товарів.
27. Світова енергетика та глобальна економічна криза.
28. Світовий ринок хімічної продукції: сутність, значимість і структура.
29. Фактори ціноутворення та кон'юнктури світового ринку хімічних товарів.
30. Товарна й регіональна структура експорту (імпорту) хімічних товарів.
31. Україна на світовому ринку хімічних товарів.
32. Сутність, значення та структура світового ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
33. Фактори формування кон'юнктури та ціноутворення на світовому ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
34. Експортно-імпортна спеціалізація на світовому ринку машин і обладнання сільськогосподарського призначення.
35. Світовий розвиток машинобудування у контексті технологізації, інтенсифікації та екологізації виробництва.

36. Сутність, значимість і структура світового ринку продовольчих товарів.
37. Форми світової торгівлі продовольчими товарами.
38. Спеціалізація країн у світовому агропромисловому виробництві.
39. Кон'юнктура та ціноутворення світового ринку продовольчих товарів.
40. Світовий ринок зерна.
41. Світовий ринок м'яса.
42. Світовий ринок молочних товарів.
43. Світовий ринок цукру.
44. Світовий ринок олії.
45. Світовий ринок тропічних і субтропічних товарів (кави, какао, чаю, цитрусових).
46. Світовий ринок біопалива.
47. Міжнародні товарні біржі та асоціації на ринках збуту продовольчих товарів.
48. Регулювання світового ринку продовольчих товарів.
49. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН.
50. Концепція забезпечення світової продовольчої безпеки.
51. Україна на світовому ринку продовольчих товарів.
52. Біопаливний потенціал України на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

7. Методи навчання.

1. Методи на основі джерел інформації – індивідуальні презентації.
2. За ступенем активізації творчої активності – ділові ігри (кейс-стаді).
3. За рівнем самостійно-пізнавальної діяльності – проблемно-інформаційні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.
4. Інтерактивні методи – робота в малих групах.
5. Ситуаційні методи – ситуаційні задачі.
6. Загальнонаукові методи:
  - методи емпіричного дослідження (спостереження, вимірювання, експеримент);
  - методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівні дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання);
  - методи теоретичного дослідження (сходження від абстрагованого до конкретного).

8. Форми контролю.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» затвердженого вченою радою НУБіП України від 26.04.2023 р. протокол № 10 видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на два-три змістові модулі.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

9. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію № 404 від 01 травня 2023 р.)

Рейтинг здобувача вищої освіти, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$

10. Методичне забезпечення

1. Кузьменко С. В. Методичні вказівки з написання та оформлення курсової роботи з дисципліни «Світові аграрні ринки» для студентів ОС «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент» (магістерська програма «Менеджмент ЗЕД»). К.: Редакційно-видавничий відділі НУБіП України, 2021. 51 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Кузьменко С. В., Буряк Р. І. Дослідження кон'юнктури ринків агропродовольчої продукції: монографія. К.: «ЦП «Компринт». 2017. 685 с.
2. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Бохан А. В. та ін. Світовий ринок товарів та послуг: підручник. К.: КНТЕУ, 2016. 708 с.
3. Носач Л. Л. Світовий ринок товарів та послуг: навчальний посібник. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
4. Kuzmenko S. V., Buriak R. I., Nahorna O. V. В 90 Marketing support of the activities of the agricultural formations and processing enterprises: Monography. Tallinn: Teadmus OÜ, 2021. 1030 p.

Допоміжна

5. Мазаракі А. А., Воронова Є. М., Чаус І. В. Світовий ринок товарів та послуг: підручник. К.: КНТЕУ, 2008. 543 с.
6. Світовий ринок товарів та послуг. Підручник / Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Бохан А.В., Кудирко Л.П. та ін. /За заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2015. – 708 с.
7. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Бохан А. В. Світовий ринок товарів та послуг: підручник. К.: КНТЕУ, 2016. 708 с.
8. Носач Л. Л. Світовий ринок товарів та послуг: навч. Посібник. Х.: «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Світової організації торгівлі (World Trade Organization) URL:<https://www.wto.org/> •
2. Офіційний сайт Світового банку (Word bank) URL:<http://www.worldbank.org>
3. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD Statistics) URL:<http://unctad.org/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт Департаменту сільського господарства США URL:<https://www.usda.gov>
6. Офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (Food and Agriculture Organization) URL:<http://www.fao.org>